

РЕЦЕНЗИЯ

за защита на дисертационен труд за придобиване на научната степен „Доктор на науките” на тема **„Медийната грамотност: генезис, преосмисляне на опита, предизвикателства и перспективи“**, разработен от доц. д-р **Данаил Кирилов Данов**, в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика) **за присъждане на научната степен „доктор на науките”**

Автор на рецензията: проф. д-р Теодора Радоева Петрова, преподавател във Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Кл. Охридски”, професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки

Данни за кандидата

Данаил Данов е на длъжност доцент в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление по 1.2. Педагогика (медиазнание, мултимедия, медийна педагогика на български и английски език), има предходно образование и докторат в съответната област, както се изисква от правилника на СУ и законодателството на Р България. Базовото му обучение е във Факултета по класически и нови филологии в СУ „Св. Климент Охридски“ (1988), Департамента по социология и политически науки към Централноевропейския институт, Прага (1992) и Центъра за регионални изследвания на Лондонския университет (1993). Има сертификати за експерт-консултант по методология на практическото обучение, издадени от Академията на „Дойче веле“, Бон, Световните служби на Би Би Си, Лондон, и Центъра за обучение и квалификация по радио и телевизия в Хилвърсум, Холандия. Професионалният му стаж започва като репортер в БНР, бил е директор на новините на „Радио Експрес“, София, работил е като журналист в Българската редакция на Би Би Си, Лондон, бил е на управленски позиции в БНР. От 2002 г. започва да се занимава активно с практическо обучение по журналистика, медии и комуникации. Ръководи програми и проекти за професионална квалификация в различни страни на Югоизточна Европа, Кавказкия регион и Африка в Центъра за развитие на медиите. Бил Програмен директор и е участвал в организацията на програми за обучение на специалисти от над 30 страни по света. Казвам всичко това, за да подчертая, че професионалният път на доц. Данов показва, че се е занимавал с управление на проекти, свързани с практическо

обучение в пряк и онлайн режим от областта на медиите, с комуникация и развитие на човешките ресурси, с организация на курсове по медийно грамотност.

Данаил Данов е познат сред професионалните общности в областта на образованието и обучението и медийната общност в България и чужбина. Член е на научни екипи и екипи на международни проекти. Ще спомена още преводаческата му работа и работата му като редактор над книги, сборници и помагала, свързани с медийната среда и медийната грамотност. Данаил Данов владее отлично английски, руски и турски език.

Преподавателската и научноизследователската му дейност е свързана с работата му като преподавател във Факултет по науки за образованието и изкуствата в Софийския университет. Той преподава още във Факултета по журналистика и масова комуникация и Факултет по класически и нови филологии. Смяя да твърдя, че развитието на школата по медийна педагогика в изброените факултети, както и част от публикациите в тази област излязла от университета, така и част от международните проекти, свързани с медийната педагогика, в които СУ е участвал, се свързват с името на доц. Данов.

Повечето от публикациите на Данаил Данов са в областта на педагогиката и обучението по медии, медиазнание и използването на мултимедията и новите дигитални технологии в процеса на обучение. Смятам, че в неговите публикации за първи път се разглеждат някои от аспектите на развитието на съвременните информационни и комуникационни технологии, влиянието им върху образователната среда и повишаване на потенциала на преподаватели и обучаващи се в следствие на използването на новите информационни и комуникационни технологии, описана е спецификата на съвременната медийна комуникация като елемент на образователните програми. От години той се занимава с тази проблематика. Предложеният за рецензиране труд е следствие на цялата му преподавателската и научноизследователска дейност и продължава дългогодишните му изследвания. И в този дисертационен труд той се занимава с проблеми, свързани с медийна комуникация, медийна грамотност и медийна педагогика. Както и в други негови публикации и тук са засегнати исторически, социологически, психологически, етични аспекти на комуникацията в дигитална среда, проследени са етапите на развитието на медийна грамотност, развитието на разбирането на понятието „медийна грамотност”,

предизвикателствата и перспективите пред учителите и обучаемите, както и пред институциите, които трябва да взимат решения по отношение на политиките в образованието по отношение на медийната грамотност на различните поколения.

Процедура по докторантурата

Процедурата за придобиването на научната степен „доктор на науките“ е съобразена със Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски. Представеният дисертационен труд е авторски и е съобразен със законодателството на Р България по отношение на авторските права. Той допълва и развива авторската и публикационна дейност на доц. д-р Данаил Данов и не повтаря съдържанието на дисертационния труд за придобиването на образователната и научна степен „доктор“. Неговата научна и публикационна дейност и представеният за рецензиране труд доказват пълно съответствие с изискванията за участие в конкурса и го правят достоен кандидат. Като рецензент съм избрана с протокол № 1/08.07.2019 г. на ФНОИ.

Оценка на дисертацията и автореферата

След като се запознах с подадените от кандидата текстове, представям следната Рецензия:

Кандидатът в конкурса доц. д-р Д. Данов е предоставил дисертационен труд, озаглавен **„Медийната грамотност: генезис, преосмисляне на опита, предизвикателства и перспективи“**, придружен с автореферат.

Текстът отговаря на изискванията за научно изследване, а авторефератът - на общоприетата за това форма. Авторефератът представя коректно съдържанието на труда.

Медийната грамотност заема все по-важно място в политическия дневен ред на европейско и национално ниво в областта на медиите и комуникациите. Така например, новата Директива за аудиовизуални медийни услуги (ДАМУ) задължава Комисията да представя доклади, отчитащи нивата на медийна грамотност във всички държави-членки. Смятам, че актуалността на дисертационната проблематика е безспорна, тъй като се представя,

анализира, подлага на критически прочит самото развитие на понятието и разбирането за медийна грамотност. Медийната грамотност се свързва най-общо с развиването на компетенции в областта на новите технологии и включва компетенции правилно да се разбират медиите като среда, да се разбира медийното съдържание, да се овладяват умения за работа с информационни и комуникационни технологии (ИКТ), като това включва умения за търсене, верифициране и разпространение на информация, както и умението да се създава съдържание от страна на ползвателите на дигиталните платформи. Както авторът определя своя труд в едно изречение: „Настоящият труд анализира необходимостта от по-ясно разбиране на същността на медийната грамотност като цялостна концепция и образователна стратегия”. Авторът стига до извода, че „на медийната грамотност трябва да се гледа като на методология за разбиране, усвояване и управление на света на познанието”. Заслуга на дисертацията, според мен е, че в текста са включени основни понятия, дефиниции, прочетени с критичен поглед на изследовател, дефиниции и теории, които определят същността на медийната грамотност в съвременните условия.

Друга заслуга на представения текст е, че той анализира и сравнява добри практики за медийна грамотност на различни държави, имащи опит в прилагането на политики, свързани с медийната грамотност. Част от изследването, включено в текста, е посветено на обобщаването на изискванията на Европейския съюз в областта на дигиталното образование и гражданство, които се инкорпорират в националните политики и практики. Подчертано е, че в медийната и дигитална грамотност се включват компетенциите правилно да се разбира и осъзнава същността на медийно съдържание. Заедно с това, авторът подчертава, че разбирането за медийната грамотност се фокусира и върху развитието на критичното мислене, и участието на гражданите в обществения живот чрез медиите и мултимедийните платформи. Една от важните тези в този текст е, че „за използването на медиите по подходящ начин хората се нуждаят не просто от различни технически умения (как да боравят с разнообразните медийни платформи), а по-скоро от способности, позволяващи им да оценяват и анализират едновременно множество източници на информация.”

Успех, на дисертацията е, че на базата на описаните политики и добри практики в европейските страни е направен опит да бъде създаден устойчив модел за прилагане на обучителна програма по медийна грамотност.

Смятам, че представената дисертация е иновативна за българските изследвания.

Бих споменала стойността на авторските изследвания и доброто им представяне в този текст, базирано на изброените от автора проекти: Проектно-базираната работа включи ангажираността ни по пет отделни проекта: “Разработване и прилагане на иновативни техники и модели в обучението по медийна и информационна грамотност в контекста на гражданското образование“ (ДУНК, 1/22.12.2009-2013-2018), “Дигитално-медийната грамотност – част от образованието за всеки“ (Научен фонд „Изследвания“, СУ, 2018), “Подобряване на състоянието на медийната грамотност в България“ (Enhancing Digital Media Literacy in Bulgaria), проект, финансиран от Посолството на САЩ в София по програма на US State Department, 2018-2019, Европейска инициатива „Медиа Коуч“ (Media Coach European Initiative, European Commission, 2018-2020), и „Проект за развитие на Докторантско училище на СУ“ (Фонд „Научни изследвания“, 2017-2018). В текста ясно са определени цели, задачи на дисертацията и е описана авторската хипотезата на изследването както и приносните моменти.

Изследването, в крайна сметка води до създаване на модел и програма за обучение, свързани със „Създаване на гъвкава система за квалификация и преквалификация по медийна грамотност на действащите учители“, „Включване на разнообразните аспекти на медийната грамотност – педагогически, психологически, журналистически, правни и етични – в обучението“, „Активна разяснителна дейност, популяризираща същността и ролята на медийната грамотност като ключова компетенция на 21-ви век“. Цитиранията са коректно упоменати в текста и са потвърждение за значимостта на проблематиката.

ПРИНОСИ

1. Налице е всеобхватно и иновативно за България изследване на медийната грамотност, не само като възможност за възходящо развитие, произтичащо от бурния напредък на дигиталните технологии, но и като вид образователен подход, съчетаващ приложението на медийните платформи с критичното мислене.
2. Предложеният от автора анализ на медийната среда, пазар, състояние на обучението по медийна грамотност, заедно с формулираните изводи и отправените препоръки могат да се използват на стратегическо ниво за изработването на политики в областта на образованието и медиите.

3. Анализът на добрите практики и водещ опит в областта на медията грамотност може да се използва и за други подобни изследвания.
4. Предложената от автора програма за обучение по медийна грамотност полага основата на модел за устойчиво развитие в тази област и може да се прилага в различни контексти и с разнообразни аудитории.

Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Към всеки научен труд, и към този, могат да се отправят някои препоръки и критични бележки. Моята препоръка е за известно разширяване на научно - изследователския подход в контекста на социалните и културни промени в сравнителен план с други европейски страни. Тази препоръка е пожелателна и не намалява научната стойност на извършеното от кандидата в това изследване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на доказаните научни приноси на дисертационния труд, показаната теоретическа осведоменост на автора, проведеното и описано изследване, практическата и професионална подготовка на автора, довели до добрата оценка на качеството на представения за рецензиране текст, като подчертавам изразените положителни оценки в рецензията, и в резултат на всичко казано до тук, препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдим на доц. д-р Данаил Данов научната степен „доктор на науките” в област на висше образование 1. Педагогически науки, както и самата аз убедено ще гласувам за това.

София, 17.09.2019 г.

Проф. д-р Теодора Петрова

REVIEW

of the dissertation, “Media Literacy, Genesis, Re-Considering Experience, Challenges and Opportunities”, presented by Assoc. Prof. Danail Kirilov Danov for acquiring the degree “Doctor of Science” in Media Literacy, in higher education 1. Pedagogical Sciences, professional field 1.2. Pedagogy (Media Pedagogy).

Author of the review: Prof. Teodora Radoeva Petrova, PhD, Lecturer at the Faculty of Journalism and Mass Communication at Sofia University “St. Kl. Ohridski”, Professional Field 3.5 Social Communications and Information Sciences

Applicant details

Danail Danov is an Associated Professor in media science, multimedia, media pedagogy, (Bulgarian and English), Area of Higher Education 1. Pedagogical Sciences, 1.2. Pedagogy. He has previous education and doctorate in the respective field, as required by the Rules of the University of Sofia and the legislation of the Republic of Bulgaria. His has degrees from the Faculty of Classical and New Philology at Sofia University “St. Kliment Ohridski” (1988), Department of Sociology and Political Science at the Central European Institute, Prague (1992) and the School for Regional Studies at the University of London (1993).

He has been certified as an Expert in Methodology of Practical Training by Deutsche Welle Academy, Bonn, BBC World Services, London, and the Radio and Television Training Center in Hilversum, The Netherlands. His professional experience began as a reporter at the Bulgarian National Radio, then he was the news director of Radio Express, Sofia; worked also as a journalist at the BBC's London, to ultimately become Chief Executive Officer at the BNR. Since 2002 he has been actively involved in practical training in journalism, media and communications. He conducted programs and projects for professional qualification in the media field in more than 30

countries around the world, including Southeastern Europe, the Caucasus region, and Africa in his capacity of Program Director of the Media Development Center, Sofia.

I am saying all this to emphasize that the entire professional career of Assoc. Prof. Danov has been closely related to practical training (face-to-face and online) in the field of media, communications and human resources development. This fact makes Danail Danov quite well-known among the professional communities in the field of education, training, and the media, both in Bulgaria and abroad. He is a member of various international scientific and project teams. I will also mention his translation work and his work as an editor on books, collections and guidelines related to the media environment and media literacy. Danail Danov is fluent in English, Russian and Turkish.

Currently, his teaching and research activities are mainly related to his work as a lecturer at the Faculty of Educational Studies and the Arts at Sofia University. He also teaches at the Faculty of Journalism and Mass Communication and the Faculty of Classical and Modern Philology. I dare say that the development of the School of Media Pedagogy in the faculties listed, as well as some of the publications in this field that came out of the university and some of the international media pedagogy projects in which SU participated, are related to the name of Assoc. Prof. Danov.

Most of Danail Danov's publications are in the fields of pedagogy and media education, media science and the use of multimedia and new digital technologies in the learning process. Closely related to various aspects of the development of modern information and communication technologies, they have strong impact on the educational environment, and on the teachers' and learners' potential in that field. And not surprisingly, his dissertation gets focused on the dynamics between media communication, media literacy and media pedagogy.

As in other of his publications, historical, sociological, psychological, ethical aspects of communication in a digital environment are being commented on, projected over the stages of the media literacy. The author builds on different theories and ideas and makes an in-depth reading of

the concept of "media literacy", the challenges and perspectives it faces educators and learners with, as well as the opportunities it offers to the institutions responsible for strategizing and policy development in the field.

Doctoral procedure

The procedure for acquiring the Doctor of Science degree is in accordance with the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Conditions and Procedures for Acquiring Scientific Degrees and Academic Positions at Sofia University "St. Kl. Ohridski. The dissertation submitted is in compliance with copyrights and related rights legislation of the Republic of Bulgaria. It develops further the author's research and publishing activities, and does not repeat the content of his dissertation for the acquisition of the educational and scientific degree PhD. Same goes valid for the other scientific and publishing works, presented according to the procedure for the acquisition of the degree DS. I have been selected as a reviewer by Rectors' Order, No. 8-314 / 27.06.2019.

Evaluation of the thesis and summary

After reading the texts submitted by the applicant, I present the following Review:

The candidate in the competition Assoc. Prof. D. Danov has offered a dissertation entitled "Media Literacy: Genesis, Re-Considering Experience, Challenges and Opportunities", accompanied by a summary. The text meets the requirements for scientific research, and the summary is in accordance with the standards, and presents the content of the work correctly.

The topic of the dissertation, placed in the field of media literacy development, stresses on an increasingly important part of the overall political agenda at both European and national level. For example, the new Audiovisual Media Services Directive (DAMS) obliges the Commission to submit reports covering media literacy levels in all member-states. I think that the relevance of the

dissertation is undeniable, given the fact it presents, analyzes, and critically assesses the very development of the concept, and understanding of media literacy. Media literacy is generally related to the development of competencies in the field of new technologies and includes competencies to properly understand the media as an environment, to understand media content, to master information and communication technology skills. As such, it includes the ability to search, verify and disseminate information, as well as the ability to create content by using digital platforms. As the author defines it in one sentence: "This paper analyzes the need for a clearer understanding of the essence of media literacy as a whole concept and educational strategy." The author concludes that "media literacy should be seen as a methodology for understanding, learning and managing the world of knowledge."

Another strong accomplishment of the text is that it analyzes and compares good media literacy practices of different countries with experience in implementing media literacy policies. Part of the study included in the text is devoted to summarizing the European Union's digital education and citizenship requirements, which are being incorporated into national policies and practices. It has been emphasized that media and digital literacy include competencies to properly understand the nature of media content.

At the same time, the author emphasizes that understanding of media literacy also focuses on the development of critical thinking and the participation of citizens in public life through media and multimedia platforms. As pointed out in this text, "in order to use the media appropriately, people need not only different technical skills (how to handle various media platforms), but rather need abilities that allow them to evaluate and analyze multiple sources of information simultaneously".

The success of the thesis is that, based on the policies and best practices described in European countries, an attempt was made to create a sustainable model for the implementation of a media literacy training program. And it is my firm belief that this dissertation is quite innovative in the context of the research in that field conducted in Bulgaria. I would like to mention the value of the author's research and the good practices he talks about, which are related to various projects, involving author's participation: Danail Danov has been involved in five separate projects: "Developing and implementing innovative techniques and models in media and information literacy training in the context of civic education" (DUNK, 1 / 22.12.2009-2013-2018); Digital Media Literacy - Part of Education for Everyone" (Scientific Research Fund, Sofia University, 2018); Enhancing Digital Media Literacy in Bulgaria, a project funded by the US Embassy in Sofia under the US State Department program, 2018-2019; European Media Coach European Initiative, European Commission, 2018-2020, and the PhD School Development Project of Sofia University, financed through 'the Scientific Research Fund', 2017-2018).

The text of the dissertation clearly defines the research object, area, goals, tasks and hypothesis and aims at "Creating a Flexible System for Qualification and Development in Media Literacy". It incorporates numerous aspects of media literacy, including pedagogical, psychological, journalistic, legal and ethical. As summarized by the author, "The dissertation justifies the active outreach that promotes the nature and role of media literacy as a core competency of the 21st century."

The quotations made are correctly mentioned in the text and all confirm the importance of the issue under discussion.

CONTRIBUTIONS

1. There is a comprehensive and innovative study of media literacy for Bulgaria, not only as an opportunity for upward development stemming from the rapid advancement of digital technologies,

but also as a kind of educational approach based on critical thinking development and the application of media platforms.

2. The author's analysis of the media environment, the market, the state of media literacy training, together with the conclusions formulated and the recommendations made, can be used at a strategic level for policy making in the field of education and the media.

3. The analysis of best practices and leading experience in media literacy can be used for similar studies and research.

3. The media literacy training program proposed by the author forms the basis of a sustainable development model in this field, and can be applied in a variety of contexts, and with diverse audiences.

Opinions, recommendations and notes on the applicant's activities and achievements

Every scientific work, including this one, can be addressed with some recommendations and critical remarks. My recommendation is for some extension of the research approach in the context of social and cultural changes, and in comparison with other European countries. This recommendation is desirable and does not diminish the scientific value of what the candidate did in this study.

CONCLUSION

Based on the proven scientific contributions of the dissertation, the theoretical knowledge of the author, the conducted research, the practical and professional qualification of the author, all of the above mentioned, leading to high quality of the submitted text for review, and emphasizing once again the positive evaluation expressed in this review, I would recommend the Honorable Members of the Scientific Jury to award Associate Professor Danail Danov, PhD, the DSc degree in Higher Education 1. Pedagogic sciences, and I myself vote in favor of that.

Sofia, September 17, 2019

Prof. Teodora Petrova, PhD

